

Waardevol Tiel

Werkgroep voor cultuurhistorie
en leefomgeving

UITGAVE OKTOBER 2026 NO. 9

WAARDEVOL TIEL
voortzetting van
Milieuwerkgroep Tiel

www.waardevoltiel.nl

Voorzitter:
Arnoud Reijnen

Secretaris:
John van Mil
De Kranshof 86
4005 DC Tiel
john@vanmil-tiel.nl
06-53757004

Penningmeester:
vacant

contributies/donaties
ING betaalrekening:
NL17INGB0003386081

t.n.v.

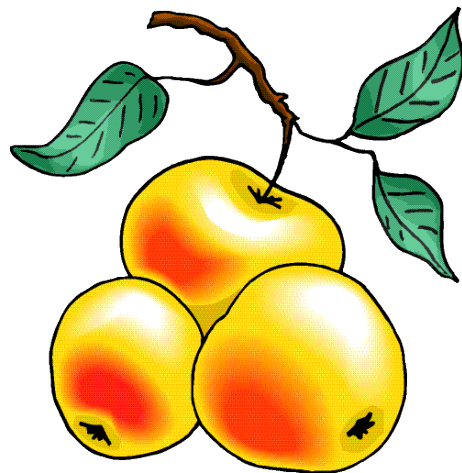
“WAARDEVOL TIEL”
werkgr cultuurhistorie/leefomg.
te Tiel
BIC : INGBNL2A

Info en contact:
waardevoltiel@gmail.com

Redactie: Ton Schiltmans

Dansschool

Een van de meest bijzondere panden in de Tielse binnenstad is wel de voormalige dansschool van Mies en Roos Nijholt aan de Molenhoek. Dit gebouw vormde ooit een onderdeel van de dwangburcht van de Gelderse hertogen, als kapel van de Cellenbroeders. Dat is aan de buitenkant nog te zien aan de nog originele zijmuur. De voorgevel dateert uit een latere tijd, maar oogt toch zeer klassiek met haar prachtige raampartijen en toegangsdeur, en een gevelbreed balkon onder een overstek.

Wat die gevel ook opvallend maakt is de zeer smalle, maar uiterst weelderige voortuin, waar de struiken tot halverwege de ramen reiken, een klimop de gevel heeft beklommen, langs het balkon is gegroeid en zich rond de spijlen van de balustrade heeft gewurmd. Bovendien staat er ook nog een stevige boom, waarvoor zo weinig

plaats was, dat deze zich ooit moet hebben gestoten tegen de onderkant van het balkon, naar buiten is gegroeid en nu steun lijkt te geven aan zowel het balkon als de overstek. Je zou haast kunnen vrezen dat het balkon met overstek en al in zou storten wanneer de boom zou verdwijnen, want het ziet er allemaal wat gammel uit naar jarenlang achterstallig onderhoud. Want daar hebben de Nijholts en een latere bewoner zich blijkbaar niet mee bezig gehouden, ondanks dat het een formeel gemeentelijk monument betreft.

Enige tijd geleden is het pand echter in andere handen overgegaan. Maar de nieuwe eigenaar heeft, gezien zijn uitlatingen in de media, niet zo heel veel respect voor de monumentale status van het gebouw. Zo zou hij de oude kapelmuur nog wel willen handhaven, maar acht hij het onbetaalbaar om een volledige restauratie uit te voeren, waarbij dus onder meer de pittoreske voorgevel in de oorspronkelijke staat moet worden teruggebracht. Maar als het goed is dan zal de gemeente geen vergunning voor de sloop van die voorgevel verlenen. En mogelijk evenmin voor het interieur, waar eveneens belangrijke delen van de middeleeuwse kapel aanwezig moeten zijn. Sterker nog: de gemeente zal de eigenaar op zeker moment moeten verplichten om onderhoud aan die gevel uit te voeren. Maar wat er met die troosteloze aangrenzende garage moet gebeuren is dan nog de vraag. Aannemend dat dit gebouw geen onderdeel is van het als monument geldend pand, zou dit ons inziens gerust gesloopt kunnen worden, mits er iets bijpassend voor in de plaats komt. Dus geen torenflat, maar een bouwwerk met een gelijke goothoogte en een gevel die niet afstoot of wil imponeren, maar gezelligheid uitstraalt. Dat zou nog wel eens een nominatie voor de erfgoedprijs op kunnen leveren. Maar laten we vooral niet vergeten dat in die hoek eerder ook al de monumentwaardige ambtswoning van de laatste tolgaarder van de Gelderse hertog is verdwenen. Zoiets zou nooit meer mogen gebeuren.

Chassehuis

Het Chasséhuis heeft een verrassing.

Dit monumentale woonhuis heeft een veelbewogen geschiedenis. Het stond in de 16e eeuw bekend als het 'huijs aen de treppen'. Dat waren dan vermoedelijk de trappen die naar de stadsmuren leidden. Recent is er een geheim onthuld. Er is een dienstbodentrap ontdekt die vanuit de keuken naar boven gaat. Want personeel was dan wel onmisbaar, maar het moest toch vooral onzichtbaar zijn. Overigens waren die dienstbodentrappen wel een risico: nauw, smal en steil, dat was vragen om ongelukken...

Stadsboerderij

Het was lang een stadsboerderij (T-boerderij) en het was zeker niet de enige boerderij binnen de muren. Het was gebruik om de koeien in de morgen door de

stadspoorten naar de weidegronden te drijven en 's-avonds weer terug. Tiel kende naast de burgers van de stad ook grasburgers, veelal boeren die buiten de muren woonden maar wél burgerrechten hadden. Het pand heeft diverse bijzonderheden. Het is vermoedelijk herhaald verbouwd en mogelijk geheel opnieuw opgetrokken. De kelder is het oudste deel. Er zit een dikke balk halverwege om het plafond en de muren erboven te steunen. Ook zijn er in de muren nissen om kaarsen te kunnen plaatsen.

Het Chasséhuis werd in de 19e eeuw verbouwd door er een verdieping met een monumentale voorgevel op te plaatsen. De kamers hebben schouwen die overigens niet meer in gebruik zijn. In de centrale hal zijn dikke muurankers te zien. Op de eerste verdieping, aan de voorzijde, is een trap die naar twee zolders leidt. De eerste

zolder, aan de achterkant, laat de dakconstructie zien en dat doet vermoeden dat het uit de tijd van de boerderij stamt, de deur is duidelijk een buitendeur geweest. Op de hoogst gelegen zolder zijn onder de balken latten met uitsparingen te zien. Daar werden vroeger bonenstaken door gestoken en kon de was drogen. Ook ligt er een scheepsroer, vermoedelijk een erfenis van de familie Weisfelt.

Het Chasséhuis was, nadat in 1587 de Sint Maartenskerk protestant werd, enige tijd een Rooms-Katholieke schuilkerk. Daarvan is na alle verbouwingen niets meer te vinden.

In 1765 werd David Henri baron Chassé in het huis geboren. Hij was officier in Staatse dienst, diende onder de Fransen in het buitenland en vocht vervolgens met de latere koning Willem II in de slag bij Waterloo. Op een kritiek moment leidt Chassé zijn Nederlandse divisie tegen de oprukkende Franse Keizerlijke Garde en jaagt hen op de vlucht. Zijn divisie speelt zo een belangrijke rol in de overwinning bij Waterloo. Hij was commandant van de vesting Antwerpen tijdens de Belgische opstand en nam de omstreden beslissing de stad te laten beschieten. Hij werd vervolgens commandant van Breda en lid van de Eerste Kamer. Hij gaf zijn degen aan de stad en heeft bij een bezoek zijn geboortehuis aangewezen. Die degen heeft lang in de raadszaal gehangen maar werd toch voor een bezoek van de Belgische ambassadeur verwijderd. Hij is tegenwoordig in het Flipje-en Streekmuseum te vinden.

Namens Stichting Stadsherstel, Arnoud Reijnen

The eyes are useless when the mind is blind

De kreet die de anonieme filosoof, met het kenmerk 58X, in zwarte letters heeft achtergelaten op een van de prachtige, hagelnieuwe affuiten op de stadswal, duidt weliswaar op een dieper besef van de menselijke psyche. Maar wat het specifieke doel is om dat op het affuit te zetten is een raadsel. Is het tegen de plaatsing van de kanonnen gericht,

die door 58X mogelijk worden gezien als verheerlijking van oorlogsgeweld? Of is het tegen een meer algemene kortzichtigheid bedoeld?

Maar voor de liefhebbers van de Tielse historie slaat die kreet vooral op meneer of mevrouw 58X zelf. Die zien het als een vorm van zinloze aantasting van een door enthousiaste mensen, leerlingen van Bouwmensen Rivierengebied uit Geldermalsen, gebouwde affuit, waarop een kanon rust als vervanger van een kanon waarmee ooit schoten werden gelost ter waarschuwing tegen kruierend ijs en overstromingsgevaar. Nu, daar kun je toch niet tegen zijn.

Inmiddels heeft de gemeente, na melding door ons, de tekst verwijderd en het affuit schoongemaakt.

Komende vergadering donderdag 15 oktober.

Aanvang 19.30 uur. Plaats: Kerkstraat 32.

Volgende vergaderingen dit jaar.

Donderdag 19 november.

Donderdag 17 december.